

Klemensits Péter:

VÉDELMI REFORM ÉS HADSEREGFEJLESZTÉS A FÜLÖP-SZIGETEKEN

ÖSSZEFOGLALÓ: A 20. század végére a Fülöp-szigetek rendelkezett a leggyengébb haderővel Délkelet-Ázsiában. A hidegháború befejezését követően az amerikai támogatás csökkenése súlyos problémákat okozott a fegyveres erők számára, miközben a belbiztonság kérdése került előtérbe. A korrupció és a pénzhány pedig nem tette tehetővé a reformok megvalósulását. A szerző célja, hogy bemutassa a védelmi reformtörekvések főbb jellemzőit, az Aquino-kabinet politikai-katonai célkitűzéseit, valamint a döntéshozók előtt álló lehetséges alternatívákat. Érvélese szerint a nemzetközi és a hazai biztonsági környezetben bekövetkezett változások rákényszerítik a kormányt a fegyveres erők fejlesztésére és egy minimális hiteles elrettentő képesség megteremtésére. A folyamat azonban megköveteli az óvatos egyensúlyozást a különféle stratégiai irányok között, ill. a pénzügyi korlátok és a politikai tényezők figyelembevételét.

KULCSSZAVAK: biztonságpolitika, Fülöp-szigetek, katonai modernizáció, védelmi reformok

A legfrissebb adatok alapján, Délkelet-Ázsiában a Fülöp-szigetek rendelkezik a leggyengébb haderővel. Évtizedekig a Fülöp-szigeteki Fegyveres Erőket (FFE) lekötötte az iszlamista és kommunista lázadók elleni harc, ezért a belső fenyegetés kezelése prioritást élvezett a külső veszélyekkel szemben. A hidegháború alatt az Egyesült Államok szavatolta az ország biztonságát, de az 1990-es évek elején az ország védelmének biztosítása teljes egészében a filippínó haderőre hárult. A korrupció következtében és megfelelő anyagi források nélkül ugyanakkor jelentős reformokra és modernizációra nem kerülhetett sor. 2010-ben Benigno Aquino elnök hivatalba lépése mindent megváltoztatott, hiszen ettől számítva komoly lépések történtek a haderő fejlesztésére, valamint az ország érdekeinek maradéktalan érvényesítésére a Dél-kínai-tengeren. Az erőfeszítések eredményességéről és jövőbeli perspektívájáról viszont megoszlik a szakértők véleménye, hiszen az a stabil gazdasági alapok mellett töretlen politikai elköteleződést kíván a kormánytól, amely hosszú távon kétségesnek tűnik.

A FÜLÖP-SZIGETEKI HADVEZETÉS ÉS A REFORMOK KEZDETE

Ferdinand Marcos idején a fegyveres erők a rezsím fő támogatóját jelentették, ezért az elnök jelentős összegekkel támogatta a hozzá hű tábornokokat, ezenkívül számos reform életbe-léptetésével és önfenntartó programok indításával a haderő expanzióját is megvalósította. Az 1951-es kölcsönös védelmi egyezmény értelmében az Egyesült Államok biztosította az ország védelmét és jelentős pénzügyi, illetve hadfelszerelési támogatást nyújtott, ennek köszönhetően a hidegháború végére a Fülöp-szigetek Délkelet-Ázsia legjobban felszerelt haderejének számított.¹

¹ Raymundo B. Ferrer: The Military in Democratic Development: A Philippine Case Study. In: Dennis Blair (ed.): Military Engagement Brookings Institution Press, 2013. 139–148.

1990 után azonban a megváltozott hazai és nemzetközi környezet súlyos következményekkel járt a fegyveres erők nézve. A katonai bázisokról kötött 1947-es megállapodás lehetővé tette az USA számára bizonyos létesítmények, így a Subic Bay haditengerészeti támaszpont használatát, melynek következtében a két haderő között szoros együttműködés alakult ki. A pénzügyi támogatáson felül – amely 1992-ben már több mint évi 200 millió dollárt tett ki – az USA jelentős technikai és kiképzésbeli segítséget is biztosított, lényegében lehetővé téve ezáltal a hadsereg bevetését a lázadók ellen a Marcost követő időszakban. 1992-ben azonban véget ért ez a kapcsolat, mivel a filippínó kongresszus, hogy bizonyítsa az ország szuverén státusát a hidegháború utáni korszakban, elutasította az amerikai katonai jelenlét meghosszabbítását, melyre egy új bázisegyezmény keretében lett volna mód. Az amerikaiak távozása következtében, nélkülözve a közvetlen támogatást, a fegyveres erők képessége gyorsan hanyatlott, ráadásul a költségvetésből is csupán minimális részesedéssel számolhattak. Nem meglepő ezért, hogy a Fülöp-szigeteki haderő hamarosan a világ legulfinanszírozottabb hadseregeinek csoportjába került.²

Az 1995. februári események mindennél jobban megvilágították a probléma súlyát, hiszen, miután Kína elfoglalta a vitatott hovatartozású Spratly-szigetekhez tartozó Mischief Reefet (korallzátonyt), a Fülöp-szigeteki haderő csupán tétlenül nézhetette a kínai expanziót, mivel a légierő és a haditengerészet aligha volt hadra fogható állapotban. A reformok és a modernizáció szükségét nem lehetett tovább vitatni, melynek következtében Fidel Ramos kormánya a következő 15 évben 7,7 millió dollárt tervezett a haderőfejlesztésre fordítani.³

Az 1995. évi 7898-as törvény (vagy más néven az „AFP modernizációs törvény”) azt a célt szolgálta, hogy biztosítsa „az állam azon politikáját, hogy modernizálja a Fülöp-szigeteki Fegyveres Erőket (FFE)”, melyeknek arra a szintre kell eljutni, hogy „hatékonyan és teljes mértékben teljesítsék az alkotmányban rögzített kötelességüket”, és megvédjék az ország szuverenitását és területi integritását.⁴

Stabil gazdasági alapok nélkül viszont a terv nem valósulhatott meg, az 1997-es ázsiai pénzügyi válság pedig még a korábbi eredményeket is semlegesítette, így az ország védelmi képessége kicsit sem javult.

A FILIPPÍNÓ VÉDELMI REFORM ÉS A KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM

Az amerikai csapatok kivonása a Fülöp-szigetéről korántsem jelentette a kétoldalú katonai együttműködés végét, hiszen az USA délkelet-ázsiai pozícióinak védelme szempontjából továbbra is érdekelt maradt szövetségese támogatásában. A Mischief Reef Kína általi elfoglalása, az al-Kaida 2001-es támadásai, majd a terrorizmus elleni háború meghirdetése elősegítették a régi kapcsolatok újjáélesztését és elmélyítették a két ország katonai együttműködését. A politikai konzultációt követően 2003-ban Gloria Macapagal-Arroyo elnök már hivatalo-

² Charles „Ken” Comer: Philippine Defense Reform; Are we there yet? U.S. Army Foreign Military Studies Office, 2010. November 5. http://fmso.leavenworth.army.mil/documents/Philippine_Defense_Reform.pdf (Letöltés időpontja: 2015. 06. 10.)

³ Richard D. Fisher: Defending the Philippines: Military Modernization and the Challenges Ahead. East and South China Seas Bulletin, No 3, 2012. 3. May. 2. http://www.cnas.org/files/documents/flashpoints/CNAS_ESCS_bulletin3.pdf (Letöltés időpontja: 2015. 06. 06.)

⁴ AFP: Armed Forces of the Philippines. REPUBLIC ACT NO. 7898 (1995), Section 2. 1. http://www.gppb.gov.ph/laws/laws/RA_7898.pdf (Letöltés időpontja: 2015. 06. 06.)

A térség térképe

Forrás: <https://www.offiziere.ch/?p=19888> (Letöltés időpontja: 2015. 09. 15.)

san is kérte az amerikai segítséget a Fülöp-szigeteki védelmi rendszer megreformálásával kapcsolatos értékelés elkészítésében.

A 2003-as „Közös védelmi értékelés” súlyos hiányosságokat tárt fel intézményi és stratégiai téren egyaránt, melynek megállapítása értelmében „az AFP a legkritikusabb küldetéseit is csupán részben volt képes végrehajtani”.⁵ A javaslatban foglaltak megvalósítására az Arroyo-kabinet ekkor kidolgozott egy többrétegű tervet – a Filippínó védelmi reformot (FVR) – a teljes haderőreform koordinálására. Az FVR a változásokat egy teljes körű intézményes és a rendszer egészét érintő eljárás keretében kívánta végrehajtani. A programok finanszírozását az amerikai és a filippínó kormány közösen vállalta, habár a költségek nagy része a manilai vezetést terhelte.

Az FVR nem választható külön a 2001-ben kiadott Nemzeti belbiztonsági tervtől, amely tartalmazta a szükséges útmutatást a védelempolitikát és a nemzetbiztonsági célkitűzéseket tekintve, immáron a 21. századra hangolva. A terv értelmében a belső fenyegetések kezelése prioritást kapott, amely a gyakorlatban a lázadások megfékezését jelentette. Ezen a téren három fő kihívással szembesült a kormány: a kommunista Új Néphadsereg, a Moro Iszlám Felszabadítási Front, valamint a terrorista csoportok, mint a Jemaah Islamiyah és az Abu Sayyaf.⁶

A felkelés elleni műveletek prioritást élveztek a fegyveres erők egyéb feladatai felett, ugyanakkor a lázadások felszámolása, ezzel egyidejűleg a reformok végrehajtása túl nehéz feladatnak bizonyult az FFE számára. A kommunista és iszlamista csoportok előretörését nem sikerült feltartóztatni, még úgy sem, hogy a haderő egyéb feladatai teljesen a háttérbe szorultak, a pénzügyi források döntő hányadát pedig a hadművelleti kiadások emésztették fel.⁷ 2010-ig az FVR a vártnál kevesebb eredményt ért el, köszönhetően többek között an-

⁵ Uo. 7.

⁶ Peter Chalk: Rebuilding while performing: Military Modernisation in the Philippines. Special Report by the ASPI, 2014. June 3.

⁷ Renato Cruz De Castro – Walter Lohman: Getting the Philippines Air Force Flying Again: The Role of the U.S. – Philippines Alliance. Backgrounder, No 2733, 2012. 24. September. 2–3. http://thf_media.s3.amazonaws.com/2012/pdf/bg2733.pdf (Letöltés időpontja: 2015. 06. 10.)

nak a téves feltételezésnek, hogy „a töretlen gazdasági növekedés párosulva a terroristák és szeptatisták jelentette fenyegetés csökkenésével” különösen kedvező helyzetet teremt a reformoknak.⁸

A 2006-ban indított képességfejlesztési terv (KT) azt a célt szolgálta, hogy három egymást követő 6 éves periódusban biztosítsa a belbiztonsági műveletekhez szükséges haditechnikai hátteret, amely a gyakorlatban a meglévő képességek korszerűsítését jelentette. A terv stratégiaileg még a lázadások megfékezésére koncentrált, de hosszú idő óta először már „a területi védelem teljes körű kiépítésének” az igénye is felmerült.⁹

A FILIPPÍNÓ VÉDELMI ÁTALAKÍTÁS

A reformok és a modernizációs törekvések ellenére, amikor 2010 júniusában Benigno Aquino elnök hivatalba lépett, a Fülöp-szigeteki haderő továbbra is „Délkelet-Ázsia katonai sereghajtója” maradt, az FFE siralmas helyzete pedig elkésítő volt.¹⁰ Miután a légierő (Délkelet-Ázsiában a leggyengébb) 2005-ben kivonta a szolgálatból az utolsó F5A vadászgépeit, gyakorlatilag megfosztotta magát minden támadó-védekező képességétől. Egy 2010-es jelentés értelmében a légierő mindössze 31 elavult repülőgéppel és 54 helikopterrel rendelkezett, melynek következtében képtelenné vált az ország biztonságának szavatolására.¹¹ Ezt a megállapítást a 2011. májusi incidens mindennél jobban alátámasztotta, amikor a Dél-kínai-tenger felett az őrzőjáraton lévő filippínó pilóták azonosítatlan vadászgépekkel találkoztak, de tudván, hogy esélyük sem lenne velük szemben, csupán tehetetlenül nézték a külföldi gépek manőverezését.¹² De a haditengerészet sem volt jobb helyzetben. 2011-ig a flotta zászlóshajóját a RAJAH HUMABON, egy 1943-as évjáratú korábbi amerikai tengeralattjáró-elhárító romboló jelentette, amely átminősítését követően mint járőrfregatt állt szolgálatba. Csupán az utóbbi évek során sikerült két GREGORIO DEL PILAR osztályú fregattot vásárolni az Egyesült Államoktól, valamint néhány kisebb hajót Nagy-Britanniától.¹³ A szárazföldi haderőnél kicsit jobb volt a helyzet, de az elnök rögtön elkötelezte magát az ország védelmi képességeinek modernizációja és megerősítése mellett. Ennek következményeként a korábban megkezdett programokat, így az FVR-t és a KT-t, határidőre teljesíteni kellett, habár utóbbi esetében a külső védelemre való fókuszálás megerősítése sem türt halasztást.

2010-ben az FVR-re és az 1995-ös Modernizációs tervre építve meghirdették a Filippínó védelmi átalakítás (FVÁ) programját, amely többnyire az elődei által megkezdett folyamat folytatását kapta feladatául. Az FVR 2010-ben fejeződött be, és a modernizációs terv is véget ért 2011-ben, ám az eredmények messze elmaradtak az elvártaktól. 2012-ben, elősegítendő a védelmi átalakítás sikerét, a Kongresszus jóváhagyta a 2012. évi 10349-es, más néven a „Módosított modernizációs törvényt”, deklarálva, hogy az állam célja a fegyveres erők olyan

⁸ Comer: 34.

⁹ Chalk: 3.

¹⁰ Renato Cruz De Castro: The Aquino Administration's 2011 Decision to Shift Philippine Defense Policy from Internal Security to Territorial Defense: The Impact of the South China Sea Dispute. The Korean Journal of Defense Analysis, Vol 24, No 1, 2012. 70–71.

¹¹ Alexis Romero – Michael Ponungbayan: PAF Determined to Upgrade Resources. Philippine Star, 2011. 11. September. <http://www.philstar.com/nation/725529/paf-determined-upgrade-resources-spokesman> (Letöltés időpontja: 2015. 06. 13.)

¹² Jaime Laude: Chinese jets buzz PAF patrol planes. Philippine Star, 2011. 20. May. <http://www.philstar.com/headlines/687516/chinese-jets-buzz-paf-patrol-planes> (Letöltés időpontja: 2015. 06. 13.)

¹³ Chalk: 7.

szintű átalakítása és fejlesztése, hogy az képessé váljon „a külső és belső biztonsági kihívások hatékony kezelésére”.¹⁴ A törvényben foglaltak megvalósítására 15 éves határidőt szabtak, az első 5 évben pedig 75 milliárd peso ráfordításával számoltak. Összességében 7 stratégiai célkitűzést fogalmaztak meg, melyek már az 1995-ös törvénynek is a részét képezték. Ezek közül az Aquino-kabinet a következő cikkelynek tulajdonított fokozott jelentőséget az FFE jövőbeni szerepével kapcsolatban: „kifejleszteni a képességét, hogy fenntartsa a köztársaság szuverenitását és területi integritását, valamint biztosítsa a nemzet területét mindenféle behatolással és határsértéssel szemben.”¹⁵

A 2010-es Nemzeti béke és belbiztonsági terv – Oplan Bayanihan (Közösségi szellem műveleti terv) – szintén a haderő modernizálása mellett érvelt. Ennek értelmében egy hároméves átmeneti periódust követően a fegyveres erőknek már olyan képességekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik hadműveletek indítását egy időben a külső és belső ellenséggel szemben.

Amint azt az FFE vezérkari főnöke, Jessie Dellosa altábornagy megfogalmazta, a védelmi átalakítás 4 alapvető területre kíván koncentrálni: „megerősíteni a területiális védelmet, különös tekintettel a filippínó haditengerészet fejlesztésére...”; végrehajtani a Nemzeti béke- és belbiztonsági tervet; megvalósítani a szervezeti reformokat, a pénzügyek átláthatóságának garantálásával; valamint felkészülni a katasztrófavédelem legsürgetőbb feladataira.¹⁶

A kormányzat legfőbb célja, hogy Aquino elnökségének végére, 2016-ra az FFE képes legyen „egyesített tengeri ellenőrző, védelmi és elfogó hadműveletek” indítására. Ennek érdekében a kabinet számos egymáshoz is szervesen kapcsolódó beszerzési projektet hirdetett meg, melyek keretén belül vadászgépeket, haditengerészeti helikoptereket, fregattokat, járőrhajókat és többrendeltetésű támadó hajókat szereznek be. Legfontosabb ezek közül 3 szolgálatból kivont HAMILTON osztályú cutter megvásárlása az USA-tól, melyek közül kettő már hadrendbe állt, az egyik GREGORIO DEL PILAR osztályú fregatt. Japán pedig 2018-ig 10 többcélú reagálóegység¹⁷ építésére vállalt kötelezettséget 200 millió dolláros költséggel, miközben a légierő a Korea Aerospace Industriessel kötött szerződést 12 FA–50 Golden Eagle vadászgép megvásárlásáról 440 millió dollár értékben.

2014 végéig a védelmi átalakítás már több aspektusban is éreztette hatását, ugyanakkor a fegyveres erők még nagyon messze vannak attól, hogy külső fenyegetéssel szemben képesek legyenek megvédeni az országot. Aquino elnök azonban kitarított korábbi álláspontja mellett, és kinyilvánította szándékát, hogy 2017-ig katonai beszerzésekre 2 milliárd dollárt szeretne költeni.¹⁸

¹⁴ REPUBLIC ACT NO. 10349 (2012), Section 1, 2. http://senate.gov.ph/republic_acts/ra%2010349.pdf (Letöltés időpontja: 2015. 06. 10.)

¹⁵ National Defense College of the Philippines: Toward a Self-reliant Defense Force: A Look into the AFP Modernisation Law. NDCP Policy Brief, No 6. 2013, 17 May <http://www.ndcp.edu.ph/publications/6%20GAUD%20Towards%20a%20Self%20Reliant%20Defense%20Force.pdf> (Letöltés időpontja: 2015. 06. 10.)

¹⁶ Joel C. Atencio: New AFP Chief Vows to Focus on Territorial Defense, MILF Peace Talks. <http://positivenewsmedia.com/blog/2011/12/new-afp-chief-vows-to-focus-on-territorial-defense-milf-peace-talks/> (Letöltés időpontja: 2015. 06. 10.)

¹⁷ A 40 m hosszú, 1500 mérföld hatótávolságú, 16 csomó átlagsebességre képes hajók a parti őrség kötelékében kerülnek majd alkalmazásra.

¹⁸ Ankit Panda: Philippines Announces \$2 Billion Defense Expansion. The Diplomat, 2014. 20. November. <http://thediplomat.com/2014/11/philippines-announces-2-billion-defense-expansion/> (Letöltés időpontja: 2015. 06. 10.)

A BELSŐ BIZTONSÁGI HELYZET ÉS A KÜLSŐ KÖRNYEZET VÁLTOZÁSA

Az Aquino-kormány új politikája jelentős eltérést képviselt a korábbiakhoz képest, ugyanis a belső fenyegetések helyett szinte kizárólagosan a tengeri biztonságra és a területi védelemre fektette a hangsúlyt. Ezt a változást alapvetően két tényező tette lehetővé: 1. A belső fenyegetés jelentős mértékben csökkent az utóbbi időben; 2. Kína agresszív magatartása miatt a Dél-kínai-tengeren komoly külső fenyegetéssel kellett szembenézni.

A Új Néphadsereg nevű kommunista lázadó csoport elleni küzdelem mindig elsőbbséget élvezett az AFP számára, hiszen a szervezet fő célja a kormány megbuktatása és a szocialista rendszer bevezetése volt. Nem kímélve a forrásokat a kormány 2010-re már stratégiai győzelem kivívásával számolt, ezt azonban nem sikerült elérni, habár a mozgalom gyengébb, mint valaha, és szinte az egész ország területéről sikerült kiszorítani a tagjait. A moro elszakadási törekvések, amelyek egy önálló iszlám állam megalapítására irányultak az ország déli részén, szintén folyamatos fenyegetést jelentettek az államhatalomra nézve. Aquino elnöknek végül sikerült hosszas tárgyalások során rendezni a konfliktust, melynek következtében a Moro Iszlám Felszabadítási Front elfogadta a teljes körű autonómiára vonatkozó javaslatot, így 2014 márciusában a felek aláírták a megállapodást, véget vetve a 30 éve húzódó fegyveres konfliktusnak. 2001-et követően – a terrorizmus ellen meghirdetett globális háború keretében – az USA segítségével a filippínó hadsereg hadműveleteket indított az extrémista Abu Sayyaf csoport ellen, amely délen önálló iszlám állam megalapítását tervezte és számos terrorcselekmény elkövetését vállalta. A kemény fellépés meghozta az eredményt, és a szervezet ma már aligha jelent fenyegetést a kormányra, ráadásul indonéziai partnere, a dzsihádisták Jemaah Islamiyah is elveszítette befolyását a térségben, és kiszorult az ország területéről.¹⁹

A 2000-es évek során Kína szakított a korábbi „jószomszédi politikával”, vagyis a területi viták és a tengeri határok kérdésének békés megegyezéssel történő rendezésére törekvő politikájával, ehelyett egyre erőszakosabb módszereket alkalmazott a lehetséges energiaforrások felderítésére, és katonai jelenlétét is növelte a Dél-kínai-tenger térségében.²⁰ A tendencia ma is folytatódik, hiszen 2015 tavaszán Kína elkezdte feltölteni a zátonyokat, korallszirteket, továbbá repülőterek és más objektumok építésébe kezdett a vitatott területeken. Kína történelmi jogokra hivatkozva követeli magának a terület 90%-át, amelyre azonban más államok is igényt tartanak.

Az energiahordozók megszerzése mellett más stratégiai faktorok is vezérlik a feleket, különösen a tengeri útvonalak feletti ellenőrzés biztosítása, illetve az USA és Kína rivalizálása. Kína és a Fülöp-szigetek konfliktusa alapvetően a Spratly-szigetek, a Macclesfield Bank (víz alatti korallzátony) és a Scarborough Shoal (homokpad) feletti fennhatóság miatt éleződött ki, így egy lehetséges jövőbeli összecsapás helyszíne is kirajzolódni látszik. Aquino elnöksége alatt számos komoly incidensre került már sor Kínával, melyek közül az első 2011 márciusában történt, amikor egy filippínó kutatóhajót majdnem legázolt egy nagyobb kínai hajó, majd folytatódott 2012 áprilisában egy 5 hónapig tartó szembenállással a Scarborough Shoalnál. 2014 márciusában a kínai haditengerészet újítást állt 2 utánpótlás-

¹⁹ Chalk: 7–10.

²⁰ Pontos adatok hiányában csupán a becslésekre támaszkodhatunk, melyek értelmében kb. 28 milliárd hordó nyersolaj és 25 trillió köbméter gáz található a tengerfenéken. Jane Perlez: Rising Stakes in South China Sea. International Herald Tribune, 2012. 1. June, 4.

szállító hajónak, melyek a Second Thomas Shoalnál állomásozó filippínó tengerészeknek vittek ellátmányt. Ezen incidensek következtében az Aquino-kormányzat, habár a háború elkerülésére törekedett, elrendelte a fegyveres erők modernizálásának felgyorsítását és a dél-kínai-tengeri érdekeltségek fokozott védelmét, amely a legmagasabb külső védelmi prioritás minősítést kapta.”²¹

Válaszul Kína kemény fellépésére, a Fülöp-szigetek megpróbálta szorosabbá fűzni kapcsolatait hagyományos szövetségesével, az Egyesült Államokkal, és megszerezni annak támogatását a katonai modernizációhoz. 2003-ban, George Bush elnöksége alatt az USA az országot az egyik legfőbb szövetségesének nevezte meg (mint nem NATO-tagállam), és jelentős anyagi segítséget nyújtott a Filippínó védelmi reformhoz.

Néhány évvel később Kína stratégiai feltartóztatása és bekerítése Washingtonban is prioritást kapott, így mire Barack Obama hivatalba lépett, az USA már nyíltan támogatta a Fülöp-szigeteket a Dél-kínai-tengert érintő vitájában, és a konfliktus multilaterális tárgyalások útján történő rendezését szorgalmazta. 2011-ben az USA deklarálta, hogy a két ország régi szövetséges és „stratégiai partner”. A kölcsönös védelmi egyezmény pontjait megerősítették, melynek következtében a filippínó kormány igényt tarthatott legkevesebb 40 millió dollár pénzügyi segélyre annak érdekében, hogy növelni tudja a tengeri érdekeltségei feletti ellenőrzést és reagálóképességét a Dél-kínai-tenger térségében.

2014 áprilisában a Megnövelt védelmi együttműködési megállapodás aláírásával tovább mélyült a partnerség. Az új egyezmény lehetővé tette az amerikai csapatok számára, hogy rotációs alapon, „a Fülöp-szigetek meghívására”, egyes katonai létesítményeket használatba vegyenek azzal a céllal, hogy elősegítsék az AFP modernizálását. A megállapodás 10 évre szól, és hivatalosan nem tartalmazza a Kína elleni kooperáció gondolatát, de a katasztrófavédelem mellett a tengeri biztonság fokozott jelentősége egyértelmű üzenetet hordoz.²²

A FEGYVERES ERŐK MODERNIZÁCIÓJA: ELTÉRŐ IRÁNYOK ÉS LEHETSÉGES MEGOLDÁSOK

Az Aquino-kabinet mindenképpen elismerést érdemel abban a tekintetben, hogy több mint 15 év után valóban elkötelezte magát egy minimális tengeri és területi védelmi rendszer kiépítése mellett. Egyértelmű, hogy a filippínó haderőfejlesztés során a „kínai fenyegetés” jelenti a legfőbb mozgatórugót, viszont annak lehetséges irányait és eredményeit illetően már eltérőek az álláspontok. Pusztán a katonai erőt tekintve a két ország képességeit nem lehet összehasonlítani. Egy nagy háború kitörése esetén a Fülöp-szigeteknek esélye sem lenne Kína ellen, még úgy sem, ha az USA maradéktalan támogatásáról biztosítja szövetségését. Az egyetlen észszerű lehetőség, ha Manila megpróbál létrehozni egy „minimális hiteles elrettentő erőt” egy hatékony, de egyszerű határvédelmi rendszer keretében.²³

A kormány részéről azonban ezen elképzelés egyelőre nélküli a konkrétumokat, melynek következtében a szakértők többféle elméletet is kidolgoztak az FFE ideális modernizációs stratégiáját illetően. Richard D. Fisher korrekt értékelése alapján ahhoz, hogy a Fülöp-szigetek a hiteles elrettentés igényével lépjen fel a Dél-kínai-tengeren a kínai ambíciókkal szemben,

²¹ Chang: 7.

²² Carl Thayer: Analyzing the US-Philippines Enhanced Defense Cooperation Agreement. The Diplomat, 2014. 2. May. <http://thediplomat.com/2014/05/analyzing-the-us-philippines-enhanced-defense-cooperation-agreement/> (Letöltés időpontja: 2015. 06. 15.)

²³ De Castro: 82.

minimálisan szüksége lenne maximum 4 század (48 db) F–16-os vadászgépre, melyek 4+ generációs képességekkel rendelkeznek, emellett a légierő a műveletek ellenőrzése végett nagy hatótávolságú radarrendszerek beszerzését sem nélkülözheti. A haditengerészetnek pedig több jól felfegyverzett fregattra, korvettre és aknakereső hajóra lenne szüksége.²⁴ A probléma viszont, hogy a fentebb említett fegyverrendszerek beszerzési költsége hetszeresen múlja felül a tervezett katonai kiadásokat.²⁵ Kétségtelen, hogy dollármilliárdok ráfordításával a Fülöp-szigeteki haderőt egy hiteles elrettentő erővé lehetne formálni, de a korlátozott kongresszusi hozzájárulás és az FFE fejlesztési forrásainak szűkössége folytán erre alig van reális esély.

Felix Chang azon véleményének adott hangot, hogy a légierő és a haditengerészet modernizációja nem szükségszerűen jelenti új repülőgépek és hadihajók vásárlását, mivel az egyes haderő- és fegyvernemek közötti együttműködés fejlesztésével megfelelő önvédelmi képességekre lehetne szert tenni. A beszerzéseket tekintve nagy hatótávolságú rakétavédelmi rendszerek felállítását javasolja Palawan szigetén, ahonnan hajó elleni rakétákkal biztosítani lehet a környező tengerek és a vitatott hovatartozású szigetek feletti ellenőrzést. A mobil indítóállványok a légi felderítés (helikopterek) információira építve komoly fenyegetést jelentenének a kínai haditengerészet számára, megteremtve ily módon a hatásos elrettentő erőt, miközben sokkal kifizetődőbb lenne a fentiekben vázolt alternatíváknál.²⁶ Habár ezen megoldás előnyei megkérdőjelezhetetlenek, a haditengerészet és a légierő minimális fejlesztése így sem kerülhető el, hiszen Chang szerint a robotrepülőgépek és a felderítőgépek alkotta védelem számára megfelelő támogatást nyújtana némi légi fölény vadászgépek révén, és nagy sebességű járőrhajók birtoklása.²⁷

A haditengerészet fejlesztésénél más megfontolásokat is figyelembe kell venni. Az ASEAN²⁸ az utóbbi időben nagy hangsúlyt fektet az új kételtű képességek fejlesztésére, egyrészt a biztonság, másrészt a katasztrófavédelem és segítségnyújtás (HADR)²⁹ követelményeinek való megfelelés jegyében, melyet a Fülöp-szigeteki kormány is teljes mértékben támogat.³⁰ A „speciális partra szálló szárazföldi erők” létrehozása magában foglalja kételtű járművek, úszó leszállóhelyek, kételtű csapatszállítók, kételtű helikopterdokkok stb. beszerzését is, „hogy biztosítsa a légi és tengeri szállítás képességét” az ember okozta, valamint a természeti katasztrófák esetén szükséges haladéktalan reagálás érdekében.³¹ Csakhogy a szűkös pénzügyi források miatt az ország egyszerre képtelen a területi védelem és a HADR-orientált védelem kivánalmainak is eleget tenni. Ennek következtében a kormány rákényszerült az olyan kettős célú hajók, mint a korszerű fregattok alkalmazására, melyeket egyaránt lehet „reálpolitikai célokra és humanitárius segítségnyújtásra” is használni. Aquino elnök nyilatkozatai ellenére azonban a nem hagyományos biztonsági fenyegetések elleni védekezést és a katasztrófaelhárítást a kabinet nem veszi eléggé komolyan, ahogy azt a költségvetési

²⁴ Fisher: 6.

²⁵ Chalk: 12.

²⁶ Chang: 10–14.

²⁷ Chang: 14.

²⁸ Association of Southeast Asian Nations (Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége).

²⁹ Humanitarian Assistance and Disaster Relief (Humanitárius segítségnyújtás és katasztrófa-elhárítás).

³⁰ Koh Swee Lean Collin: Southeast Asia's Emerging Amphibious Forces. The Diplomat, 2014. 17. October. <http://thediplomat.com/2014/10/southeast-asias-emerging-amphibious-forces/> (Letöltés időpontja: 2015. 06. 15.)

³¹ Alma Maria O. Salvador: Time to Reorient the Philippine Navy – Blueboard. Ateneo de Manila University, 2014. 11. November. <http://www.admu.edu.ph/news/research/time-reorient-philippine-navy-blueboard-alma-maria-o-salvador> (Letöltés időpontja: 2015. 06. 15.)

hozzjárulások is alátámasztják.³² 2013 novemberében a Hainan tájfun mindennél jobban bizonyította az FFE felkészületlenségét, ugyanis a haditengerészet és a légiereő szinte tétlenül nézte végig az eseményeket, és csupán az azonnali külföldi (főleg amerikai) segítség tudta orvosolni a kialakult helyzetet.³³

Az Egyesült Államokkal fennálló szövetség szintén komolyan befolyásolja a modernizációs folyamatot, melynek jelentős politikai és gazdasági dimenziói mindenképpen figyelmet érdemelnek. Washington elemi érdeke a Filippínó védelmi átalakítás program sikere, hiszen a Délkelet-Ázsiát érintő stratégiai terveiben a Fülöp-szigeteknek kulcsszerepet tulajdonít.³⁴ Persze egy nagyhatalommal való szövetség számos előnyéhez számos kötelezettség is társul, melyek értelmében a gyengébbik fél sem hagyatkozhat csupán patrónusa támogatására, és saját maga is kénytelen (erejéhez mérten) költeni a biztonságra. Ahogy Albert del Rosario külügyminiszter megfogalmazta: „Ahhoz, hogy az USA megbízható partnere legyen, a Fülöp-szigeteknek minden lehetséges eszközt igénybe kell vennie, hogy kiépítse legalább a legminimálisabb hiteles védelmi képességet.”³⁵ Természetesen ebben a regionális partnerek, mint Japán, Dél-Korea és Ausztrália támogatására is lehet számítani.³⁶ Utóbbi két állam elsősorban fegyverrendszerek eladásával, tapasztalatok átadásával segíti a manilai kormányt, miközben Japán a szigetország egyik legfőbb katonai-gazdasági partnerévé lépett elő. 2015 januárjában a két ország védelmi együttműködési megállapodást kötött, majd ezt követte júniusban egy közös hadgyakorlat, ezen túl mindkét fél érdekelt egy vendégerőkről szóló megállapodás megkötésében.

Amint az a fentiekből is következik, a reformok szüksége megkérdőjelezhetetlen, ugyanakkor a manilai vezetésnek számos alternatívát kell figyelembe vennie. A korlátozott anyagi források következtében az eltérő fegyverrendszerek (rakétavédelem vagy hagyományos technika) és a különböző, egymással nehezen összeegyeztethető stratégiai irányok (területi védelem vagy katasztrófaelhárítás) közötti egyensúly megtalálása alapos mérlegelést kíván. A doktrinális fejlesztések, az emberi erőforrások biztosítása, a strukturális reformok és a korrupció felszámolása pedig szintén a siker előfeltételei. A védelmi reform és a hadseregfejlesztés jövője ezért rövid távon függ az Aquino-kormány döntéseitől, a megfelelő pénzügyi feltételek biztosításától és a kormányzati rendszert érintő reformok haladásától, hosszú távon viszont már a 2016-ban hivatalba lépő új kormány védelem- és külpolitikai elképzeléseitől, valamint a reformok iránti elkötelezettségétől.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Amador, Julio III: *The Philippines' Search for Strategic Partners*. The Diplomat, 23. July 2013. <http://thediplomat.com/2013/07/the-philippines-search-for-strategic-partners/>

³² 2011–2012 során a hadsereg és a haditengerészet műveleti költségvetéséből katasztrófavédelemre kevesebb mint 1% jutott.

³³ Victor Robert Lee: Manilas Defense Conundrum. The Diplomat, 2013, 7 November. <http://thediplomat.com/2013/12/manilas-defense-conundrum/> (Letöltés időpontja: 2015. 06. 15.)

³⁴ Fisher: 7.

³⁵ De Castro–Lohman: 9.

³⁶ Japán már 2013-ban vállalta a Fülöp-szigeteki parti őrség megerősítését korszerű órhajók biztosításával. Julio Amador III: *The Philippines' Search for Strategic Partners*. The Diplomat, 2013. 23. July. <http://thediplomat.com/2013/07/the-philippines-search-for-strategic-partners/> (Letöltés időpontja: 2015. 06. 15.)

- Atencio, Joel: *New AFP Chief Vows to Focus on Territorial Defense, MILF Peace Talks*. Positive News Media, 13. December 2011. <http://positivenewsmedia.com/blog/2011/12/new-afp-chief-vows-to-focus-on-territorial-defense-milf-peace-talks/>
- Chalk, Peter: *Rebuilding while performing: Military Modernisation in the Philippines*. Special Report by the ASPI, 2014, June.
- Collin, Koh Swee Lean: *Southeast Asia's Emerging Amphibious Forces*. The Diplomat, 17. October 2014. <http://thediplomat.com/2014/10/southeast-asias-emerging-amphibious-forces/>
- Comer, Charles „Ken”: *Philippine Defense Reform; Are we there yet?* U.S. Army Foreign Military Studies Office, November 2010. http://fmso.leavenworth.army.mil/documents/Philippine_Defense_Reform.pdf
- De Castro, Renato Cruz: *The Aquino Administration's 2011 Decision to Shift Philippine Defense Policy from Internal Security to Territorial Defense: The Impact of the South China Sea Dispute*. The Korean Journal of Defense Analysis, Vol 24, No 1, 2012.
- De Castro, Renato Cruz – Lohman, Walter: *Getting the Philippines Air Force Flying Again: The Role of the U.S. – Philippines Alliance*. In: Backgrounder, No 2733, 24. September 2012. http://thf_media.s3.amazonaws.com/2012/pdf/bg2733.pdf
- Ferrer, Raymund B.: *The Military in Democratic Development: A Philippine Case Study*. In: Dennis Blair (ed.): *Military Engagement*. Brookings Institution Press, 2013.
- Fisher, Richard, D.: *Defending the Philippines: Military Modernization and the Challenges Ahead*. East and South China Seas Bulletin, No 3, 3. May 2012. http://www.cnas.org/files/documents/flashpoints/CNAS_ESCS_bulletin3.pdf
- Laude, Jaime: *Chinese jets buzz PAF patrol planes*. Philippine Star, 20. May 2011. <http://www.philstar.com/headlines/687516/chinese-jets-buzz-paf-patrol-planes>
- Lee, Victor Robert: *Manilas Defense Conundrum*. The Diplomat, 7. November 2013. <http://thediplomat.com/2013/12/manilas-defense-conundrum/>
- National Defense College of the Philippines: *Toward a Self-reliant Defense Force: A Look into the AFP Modernisation Law*. NDCP Policy Brief, No 6. 17. May 2013. <http://www.ndcp.edu.ph/publications/6%20GAUD%20Towards%20a%20Self%20Reliant%20Defense%20Force.pdf>
- Panda, Ankit: *Philippines Announces \$2 Billion Defense Expansion*. The Diplomat, 20. November 2014. <http://thediplomat.com/2014/11/philippines-announces-2-billion-defense-expansion/>
- Perlez, Jane: *Rising Stakes in South China Sea*. International Herald Tribune, 1. June 2012.
- REPUBLIC ACT NO. 7898 (1995), Section 2, 1. http://www.gppb.gov.ph/laws/laws/RA_7898.pdf
- REPUBLIC ACT NO. 10349 (2012), Section 1, 2. http://senate.gov.ph/republic_acts/ra%2010349.pdf
- Romero, Alexis – Ponungbayan, Michael: *PAF Determined to Upgrade Resources*. Philippine Star, 11. September 2011. <http://www.philstar.com/nation/725529/paf-determined-upgrade-resources-spokesman>
- Salvador, Alma Maria O: *Time to Reorient the Philippine Navy – Blueboard*. Ateneo de Manila University, 11. November 2014. <http://www.admu.edu.ph/news/research/time-reorient-philippine-navy-blueboard-alma-maria-o-salvador>
- Thayer, Carl: *Analyzing the US-Philippines Enhanced Defense Cooperation Agreement*. The Diplomat, 2. May 2014. <http://thediplomat.com/2014/05/analyzing-the-us-philippines-enhanced-defense-cooperation-agreement/>